

מלאכת בורר

אוכל מתוך פסולת – ביד ובכלי

משנה שבת עג, א

והזורה הבורר ... והמרקד (הזורה, ברכת לרוח. הבורר, פסולת בידיו. המרקד, בנפה).

רש"י עה, ב ד"ה הרי הוא אורג

זורה ובורר ומרקד, דזה בקשין, וזה בצרורות, וזה בקמח.

שבת קלח, א

[משמר] משום מאי מתרינן ביה, רבה אמר משום בורר, רבי זירא אמר משום מרקד. אמר רבה כוותי ידי מסתברא, מה דרכו של בורר נוטל אוכל ומניח הפסולת, אף הכא נמי נוטל את האוכל ומניח את הפסולת. אמר ר' זירא כוותי ידי מסתברא, מה דרכו של מרקד פסולת מלמעלה ואוכל מלמטה, אף הכא נמי פסולת מלמעלה ואוכל מלמטה.

ר"ן שבת לב, א ד"ה ונמצא

הכי קאמרינן דכיון דאף בורר אוכל מתוך פסולת משכחת ביה חיובא, דהיינו בנפה וכברה, שמשום הכי קאמרינן שאם אם התרו בו משום בורר התראתו התראה, דאיכא בורר דמיחייב דדמי ליה.

שוע"ר סי' שיט

א הבורר הוא מאבות מלאכות שכן במשכן היו בוררים הפסולת מתוך הסממנים, לפיכך כל הבורר פסולת מתוך האוכל, אפילו בידו אחת, ואפילו כדי לאכול לאלתר חייב. אבל הבורר אוכל מתוך הפסולת כדי לאכול לאלתר, אינו חייב אלא אם כן בורר בנפה או כברה שזהו דרך ברירתו ... ואם בורר האוכל בידו כדי לאכול לאלתר מותר, מפני שנטילת האוכל מתוך הפסולת כדי לאכול מיד אין זה מעין מלאכה כלל שדרך אכילה כך הוא, שהרי אי אפשר לאכול הכל האוכל עם הפסולת, ולא אסרתו תורה אלא לעשותו בכלי המיוחד לכך דהיינו נפה וכברה. אבל נטילת הפסולת אין זו דרך אכילה, אלא דרך תיקון האוכל שיהא ראוי לאכילה, הרי זו מלאכה גמורה.

ג ואינו קרוי לאלתר אלא סמוך לסעודה ממש, אבל אם לא יאכל עד לאחר שעה אסור. אך כל שהוא סמוך לסעודה, מותר לברור לצורך כל אותה סעודה, אף על פי שתימשך איזה זמן. ואפילו אחרים מסובין עמו מותר לברור לצורך כולם.

יב המשמר שמרים, דהיינו המסנן במשמרת, הרי זה תולדת **בורר אוכל מתוך הפסולת**, על ידי נפה וכברה, או תולדת מרקד.

יח מותר לערות בנחת מכלי לחבירו כדי שהפסולת והשמרים ישארו בשולי הכלי ... שהרי מותר **לברור אוכל או משקה מתוך הפסולת** כשרוצה לאכול או לשתות לאלתר, כל שאינו בורר על ידי כלי אלא בידו כמו שנתבאר, וכאן אף שמערה מכלי לכלי מכל מקום עיקר הברירה נעשה על ידי ידיו, ואינו חשוב בורר בכלי אלא כשמסנן בסודר או כפיפה וכיוצא בהן.

יט אבל שומן הצף על גבי התבשיל אסור לערותו כולו, אפילו כדי לאכול התבשיל לאלתר, מפני שהן שני מיני אוכלין, ואותו המין שאוכל לאלתר נקרא אוכל והשני נקרא פסולת, וכשמערה השומן שאינו רוצה לאכול הרי זה **בורר פסולת מתוך אוכל**.

כא אין מסננין את החרדל מהסובין שלו ... **כבורר אוכל מתוך הפסולת** הואיל ומסנן כדי לאכול החרדל ולהשליך הסובין.

כב אם נתן הקום בתוך כלי גמי, ומי החלב נוטפים מתוכו, הרי זה תולדת **בורר אוכל מתוך הפסולת**, על ידי נפה וכברה, וחייב.

שוע"ר סי' שכד

א אין כוברים את התבן בכברה שיפול המוץ לארץ.

שוע"ר סי' תמו

ה זורה תבואה כדי להפריש ממנה את המוץ, שהוא **בורר אוכל מתוך הפסולת (פסולת מתוך האוכל)**.

הלכתא רבתא לשבתא

באם נפל זבוב או שאר פסולת לכוס או לקערה ... אין תקנה רק לשפוך מהכוס עד שיצא הפסולת מתוכו ... שכיון שנפילת הפסולת לחוץ הוא על ידי שאוחז בידו הכוס עם המשקה שבתוכו ומטהו בידו הרי זה נקרא **בורר אוכל מתוך פסולת**, ומותר כדי לשתות מיד.